

וחזותם השתנתה פליל, הצליחו האנשים בכל זאת לזהות אותם, והתחלחלו למראם.

הדבר עורר את רחמי הבריות, ורבים רצו לתת להם נדבות גדולות יותר, אך הם סרבו לקבל מטבעות גדולות יותר, אלא הקפידו לקבל מפל אחד לא יותר מפרוטה אחת.

הם לא רצו שאסוף הנדבות בשביל מלבושיהם הדלים יעלה להם בנקל.

"אסור לנו להיות יותר מיחסים מאשר כל קבצן זר המגיע לעיר כדי לקבץ נדבות", אמרו אחד לשני. "אם יתיחסו אלינו אחרת, הרי נפיק טובת הנאה מהעבדה שלפני כן היה לנו מעמד של עשירים גדולים ונכבדים, עקב גריפת הון תועפות מהפצת בשר טרפה בתור בשר פשוט".

ולכן זה לקח להם כמה ימים, והם נאלצו לדפק על הרבה פתחים, לקבל פרוטה פרוטה, עד שהצליחו לקבץ סכום של כמה זהובים.

מחזה מחריד

לבסוף חזרו אל בעל "מגלה עמקות", כשהם מלבשים בחלצות בלויית ובמכנסי פתנה עבים, שלא לפי מדתם, מקמטים ומטלאים טלאי על גבי טלאי בחוטים גסים; על רגליהם נעלו מיני פפכפים מעץ עבה ומחוספס, גדולים מאד ובלתי מהקצעים, ובלקתם הדהדו צעדיהם כשל אסירים הגוררים בגליהם כבלים כבדים, ועל ראשם חבשו כמתות צמר עקמות, מרפסות ומלכלכות כאלו הוצאו ישר מהזבל. וכתוספת לתלבשת מחרידה זו, היה מראה פניהם צהב כשענה מחסר מזון וממעוט שנה, והלכלוך בצבץ מפל קמט בגלל העדר הרחצה.

כאשר בעל "מגלה עמקות" התבונן על מראיהם ונסה להשוות אותם בדמיונו עם חזותם שופעת העשר והבריאות מלפני זמן קצר, בעת שהם באו אליו בפעם הראשונה, הוא כמעט התעלף... דמעות רותחות שטפו את פניו, ולבו התפונץ בקרבו מרב רחמנות על נשי בעלי התשובה המענים.

"רבונו של עולם!" פרצה קריאה ממעמקי נפשו של הרב, בהרימו את שתי ידיו כלפי השמים, "הבט נא וראה, איזה עם סגלה בחרת לה! איזה סבל ואילו ענויים הם מוכנים לקבל על עצמם למענך, כדי לקדש את שמך בעולם הזה ולגדלך ולרוממך עד שמי מרום! דבר כזה לא תמצא אצל שום אמה ולשון, אפלו אצל הטובים והחסידים שבהם! ומה עוד אצל שני בורים גמורים שהם בעלי התשובה האלה, שלא קראו ולא שנו מעולם, ואינם יודעים בדיוק מה זאת יהדות! יתומים מאב ואם מאז ימי ילדותם, שאינם יודעים אפלו להתפלל כהלכה! והם מקדשים את שמך בזה ובכא!"

להצילים מדינה של גיהנום

בעל "מגלה עמקות" רצה להורות להם את החלק הבא של סעיפי ההמשך בפסק דין התשובה, שהוא על ידי בית הדין הגדול, אך הנה קשה לו להוציא הגה מפיו. לבו שתת דם למראה סבלם של בעלי התשובה, וכל פלו היה נפעם ונרגש.

רק אחרי מאמץ רב עלה בידו להתגבר על התרגשותו, ופתח ואמר: "להוי ידוע לכם, שכל אותה עת שגופכם מצטמק והולך מיסורי התשובה והחרטה, הרי גם אני סובל, לא פחות מכם! אינני אוכל ואינני שותה אלא אך ורק כדי להחיות את נפשי, ואינני ישן אלא שנה ארעית לבד! אינני מפסיק לבכות ולקונן על פך, שמארע אים ונורא כזה היה יכול לקרות בעיר, בה אני מכהן כמרא דאתרא! הייתי

הסוסיס, הבהמות והעופות, ואת הבתים, הגנים, השדות והיערות, ואת הכסף שתקבלו תמורתם תשרפו באש! אל תשתמשו בכסף אפלו למטרות צדקה, כי זה אסור בהנאה! נשיכם יתגוררו בינתיים אצל הילדים!

"ואחרי שתבצעו את כל זה בדיוק לפי ההוראות", סים הרב את דבריו, "תבואו אלי ואני אמר לכם מה לעשות הלאה!"

שני הקצבים השתפים מהרו לרוץ הביתה ועשו את כל אשר צוה עליהם בעל "מגלה עמקות". הם חלקו לילדיהם את החפצים וכל האביזרים שהיו שייכים להם, והשאירו בשביל נשותיהם את המלבושים החיוניים ביותר וכלי מטה מינימליים, ואת כל הרכוש הנשאר אספו לערמה גדולה ברחבת החצר, שפכו עליה נפט והציתו את האש... וכשכל הערמה הענקית הפכה למאכלת אש, שפלתה את הנכסים יקרי הערף שהם רכשו במשך עשרות שנים, לא הרגישו שני השתפים שום עצב בלבם. להפך, רגש של שמחה מלא את כל ישותם.

"יהי רצון שפך ישרפו ויעלמו כל עוונותינו וחסאינו", נשאו השנים תפלה בכל הלב, "מוטב שרכושנו יעלה באש, ובלבד שנשמותינו ימצאו את תקונן וינצלו מדינה של גיהנום!"

לא במהרה בצעה משימת החסול וההשמדה של כל הרכוש. הנכסים היו כל פך מרבים, שהדבר ארך ימים על ימים. וכאשר נסתמה המשימה, ומכל הרכוש לא נשאר אף שריד, באו השנים שוב אל הרב בעל "מגלה עמקות", והוא נתן להם הוראות נוספות בקשר לחלק הבא של דרך התשובה.

גלות של שלש שנים

"עכשו", אמר בעל "מגלה עמקות" לשני הקצבים השתפים בעלי התשובה, "לאחר שהעליתם באש את כל הונכם ורכושכם, והשארתם לעצמכם רק את פסויתכם לבשרכם, עליכם לכתת את רגליכם ברחובות העיר ולחזור על הפתחים! תלכו מבית לבית ותבקשו נדבות! אתם חבים להתגבר על רגש הבושה ולדפק על כל דלת, אפלו של המפרים והקורבים ביותר, ולהושיט יד בקבצנים לכל דבר! תצרכו פרוטה לפרוטה, וכאשר יהיו בידכם מספר זהובים, תלכו אל שוק הסמרטוטים, מקום שם מוכרים דברי לבוש ישנים ומשפשים, ותקנו לכם מכנסי פתנה ישנים, פתנת טלאי על גבי טלאי, טלית קטן ישן נושן, זוג נעלים מרפסות וקרועות וכובע חרפי מקמט ומשפשוף...

את הבגדים האלה תלבשו על גופכם, ואלו את הבגדים שאתם לובשים פעת תשרפו גם כן באש, שכן הם שארית מהרכוש שלכם, שבא לכם על ידי הכשלת יהודים בבשר טרפה, ולכן גם הם אסורים בהנאה! במלה אחת: אסור שישאר על גופכם אפלו חוט אחד שנקנה בכסף שהרוחתם מבשר הטרפה, תלבשו רק מה שתקנו בכספי הנדבות שאנשים טובי לב יעניקו לכם! לנו אפוא ועשו מה שאני מצוה עליכם! פאשר תבצעו את הדבר, ועל גופכם לא ישאר שום שריד ופליט מרכושכם האסור בהנאה, תחזרו שוב אלי כדי לקבל הוראות נוספות בדבר צעדי התשובה הבאים.

"ידי קדוש!" קראו השנים בבת אחת, "נעשה ונקים ברוח ובשמחה בדיוק נמרץ כפי שפבדו מצוה עלינו! מוטב לנו לסבל בזיונות בעולם הזה מאשר לבוא בבשת פנים לעולם האמת..."

כאשר שני הנגידים הגדולים מאתמול, נראו בסמטאות קראקא פשהם לבושים בכלי סחבות ומחזרים על הפתחים, עורר הדבר תדהמה והשתוממות שקשה לתארן. אם כי דמותם היתה זועתית

ולא מחמת בְּרָד, לא מחמת שֶׁלֵג ולא מחמת רוחות סוערות. במקום בו תלונו היום אל תלונו מחר. ובכל ישוב יהודי שאליו תגיעו, תלכו, ראשית כל אל בית הפנסות, תעלו על הבימה ותחזרו על ההכרזה:

"יהודים! להוי ידוע לכם, שאנחנו פושעי ישראל! במשך עשרות שנים היינו מאכילי טרפות והכשלנו אלפים ורבות בעברות חמורות ביותר! עתה אנו מתחרטים על כל זה ורוצים לחזור בתשובה! אגא, במטותא מפם, התפללו בעדנו ובעד נשמותינו שנוכה לסליחה ולכפרה!"

"במשך כל ימות השבוע בל יבוא אל פיהם שום מאכל בשרי, רק בשבתות וימים טובים יהיה מתר לכם לטעם בשר, אך ורק פזית, פדי לצאת ידי חובה. לישן תישנו רק על הארץ עם אבן למראשותיכם. במשך כל אותה תקופה, תחזרו על הפתחים כקבצנים. אך תקבלו נדבות רק פדי קיים בדחוק ובמצצום ליום אחד בלבד, ורק פדי להחזיק את הנשמה, אל תשאירו שום דבר בידכם עבור יום המחר.

"לאחר שתתנהגו בצורה כזו במשך שלש שנים, תחזרו לקראקא ברגל, ואם הקדוש ברוך הוא יתן לי חיים עד אז, אמשיך להורות לכם אם ירצה ה' כל צעדי התשובה הבאים! אם חס ושלום כבר לא אהיה אז בחיים, תמצאו אצל ממלא מקומי מכתב סגור ותתום שיכיל את כל ההוראות על דרך התנהגותכם בדרך התשובה בעתיד.

זכור הנשמה

ישו מאולם בית הדין של בעל "מגלה עמקות" יצאו שני השתפים בעלי התשובה לעבר בתי הפנסות של העיר למלאות את פקדת הרב. תושבי העיר נדהמו ושערות ראשם סמרו לשמע ודוים של שני הקצבים העשירים, בתחלה לא האמינו למשמע אזניהם. לא קל היה להם לעפל את הידיעה המדהימה כי אכן העיר פלה הגעלה במאכלות אסורות משך רבות בשנים. אולם ודוים של שני הקצבים, שברון לבם ובכנים הקורע לב אשר את פסקו של הרב. עתה נודע להם פשר הכרזתו של הרב ופקודתו החמורה לנתח את כל פלי הבשר של תושבי העיר ולנפצם לרסיסים מבלי להשאיר מהם שריד ופליט.

העיר פלה רעשה וגעשה. רבים מלאו את בתי הפנסיות ובתי המדרש ושפכו את לבם פנים נכח פני ה', לכפר על עוונם שנושלו בשגגה בעברות כה חמורות.

אורה של תשובה רחשה בכל תושבי העיר והם קבלו עליהם להזהר במשנה זהירות בכל הבא אל פיהם, לבדק בשבע עינים ולהתניח ברצינות מרבה לכל השיף לכשרות. הוסיפו לקר גם שני בעלי התשובה, שעוררו את הקהל על ידי סיבובם בבתי הפנסות וודוים הנורא, בהשפיעם עצמם על מפתן הפתח, פמדרף לכל עובר.

לאחר ששני הקצבים קימו את פקדת הרב בכל הנוגע לעיר קראקא, ואחר שהשתטחו על בית העלמין ובקשו סליחה ומחילה משוכני העפר, יצאו שני השתפים בעלי התשובה לדרך נדויהם, פדי להתחיל מיד לסגף את עצמם בסבלות ה"גלות" ככפרה עבור חטאייהם. הם אפלו לא הלכו להפרד מנשייהם וילדייהם לפני צאתם לדרך הארצה ורבת הסבל, מבלי לקחת אתם מאומה פרט לכסותם לעורם, עזבו מיד את עיר מולדתם, והחלו לכתת את רגליהם בדרך נכר לא נודעות.

הם הלכו ללא מטרה וללא כוון, לא היה חשוב בשבילם מתי יגיעו למקום זה או אחר, ולא חקרו לדעת איך קוראים למקום ומה טיבו, האם זה כפר, ישוב או כפר, להפך, הם העדיפו להטלטל בשבילים הרחוקים ממקומות ישוב, להתגורר בשדות עזובים או ביערות תחת

מאד רוצה להקל על סבלכם ולא להטיל עליכם כל כך הרבה בזיונות והשפלות! אף דוקא מפני שאני משתתף בצערכם ומפני שכל ישראל חברים, ו"אנשים אחים אנחנו", בני אברהם יצחק ויעקב, לכן עז חפצי להציל את נפשותיכם מדינה של גיהנום! לפיכך אני חיב להתגבר על רגשי הרחמים המפעמים בלבי, ולצוות עליכם לעשות ולקיים את כל מה שונאמר בגזר הדין של בית הדין הגדול!"

"כשם שלרופא הכירורג, אסור להתרגש נכח יסורי החולה בעת שהוא חותך בפשר החי", המשיך הרב, "ועליו להחזיר את אומלו עמק יותר ויותר פנימה, ללא רחמים, פדי להגיע למקומות הנגועים, לקדח ולשרש עד העצם, ולפעמים אף לקטע את העצם עצמה, כך אסור לי לחוס ולחמל על גופכם הגשמי, אלא ליסר אתכם ולענות אתכם בענויים וכאבים קשים ומרים ביותר, ובלבד להציל את נשמותיכם מלהצלות באש הגיהנום לנצח נצחים!"

דרך התשובה

"ובכן, הקשיבו אפוא ואגידה לכם מה הם הצעדים הבאים שעליכם לעשות בדרך התשובה:

"על שניכם לעבר בכל בתי הפנסות ובכל בתי המדרש שבקראקא, בשעה שהם מלאים מתפללים, לעלות על הבימה ולהכריז בקול רם פדלהלן:

"רבותי! הננו מודיעים ומתודים בפניכם, שאנחנו חוטאים ופושעים! עוכרי ישראל! במשך עשרות שנים הפצנו ביניכם בשר טרפה והכשלנו אתכם בעברות חמורות ביותר! המטנו אסון עליכם ועל נשמותיכם על ידי שפטנו אתכם בנבלות ובחלב! מי יודע כמה מקורביכם או ילדיכם נגדעו מן העולם בעוון זה, נכרתו פדמי ימיהם, פחיבי פריות! אנו מודים ומתודים על כך ברבים, ומבקשים ומתחננים לפניכם לסלח לנו על כל מה שעוללנו לכם, ולהתפלל בעדנו אל אלקי הרחמים שגם הוא יקבל את תשובתנו וימחל לנו על כל עוונותינו..."

"אל תמהרו לרדת מהבימה", הורה להם הרב, "אלא תשארו שם ותמשיכו לבכות ולקונן ולהתחנן, להכות על חטא ולתלש את שערויכם ולא לסגר את מען הדמעות, עד שיכמרו עליכם רחמי הקהל, והם יודיעו לכם שהם מוחלים לכם במחילה גמורה ושהם יתפללו עליכם שגם ה' יתברך יסלח לכם על חטאתכם.

"עם סיום התפלה, לפני שהקהל יוצא מבית הפנסות, תשכיבו את עצמכם על מפתן פתח היציאה, וכל מי שיצא מבית הפנסות יצטרף לדרך עליכם ולירק בפניכם..."

"כל אותה שעה, בעת שתהיו שטוחים על הארץ וקהל היוצאים מבית הפנסות יעברו וידרו עליכם, תגידו ודו כמו ביום הכפורים ותכו על לבכם ב"על חטא!"

"כך תעשו בכל בתי הפנסות בעיר, וכשתגמרו לעבר את כל בתי הפנסות ובתי המדרש, מבלי להחסיר אף בית תפלה אחד, תצאו לבית העלמין, להשתטח על קברות הצדיקים ועל קברותיהם של אלה שנספרו זה לא מכבר ושל אלו שמתו במגפות. תבקשו מחילה מהצדיקים הקדושים ושאר הנפטרם, שאולי נספו בעוונותיכם, ותעוררו את רחמיהם שהם יתפללו בעדכם ומליצו טוב בעדכם בפני בעל הרחמים.

"לאחר כל זאת תעזבו את העיר קראקא ותלכו לערך "גלות" לתקופה של שלש שנים. עליכם לנדד רק ברגל, תמיד להיות נע ונד, אל תתעקבו במקום אחד יותר ממעת לעת, חוץ משבתות וחגים, תמשיכו בנדודיכם בכל מזג אור שהוא. אל תתעקבו לא מחמת גשם

חמורות ביותר! אין אנו ראויים אפלו שתתנו לנו דריסת רגל בצל קורתכם! גם את פרוסת הלחם היבשה ואת המים במשורה אין לנו זכות לקבל! אך אין לנו בררה, פי אחרת נגוע ברעב!"

ובעוד המארח טוב הלב נשאר בפה פעור מתמהון, היו סובבים על עקבם ועוזבים את המקום.

ואם ארע שבדרך הנדודים שלהם חסרת המטרה, נקלעו לעיר או עירה, היו פונים מיד לבית הפנסות של הקהלה ומחפיים שם עד שקהל המתפללים התאסף לתפלת מנחה ומעריב. ואז היו עולים על הבימה, מבקשים שיהיה שקט, וחוזרים על ההכרזה:

"יהודים! פאן עומדים לפניכם שני פושעי ישראל שבמשך עשרות שנים הכשילו אלפים ורבבות במאכלות אסורות! אנו מתחרטים עתה על כל מה שעוללנו ומבקשים לחזור בתשובה כדי לכפר על עוונותינו! אנא יהודים רחמנים בני רחמנים, בקשו רחמים עלינו! הפילו תחנוניכם לפני רבון העולמים שתשובתנו תתקבל ברצון ולתקן את נשמותינו שלא נאבד לעד בשאול תחתיות!"...

את דבריהם היו מסיימים בככי תמרוורים, כשהם מטיחים את אגרופיהם בלבם. ועם גמר התפלה היו מטיילים את עצמם על המפתן שליד פתח היציאה, ומתחננים יחד בקול קורע לבבות:

"אנא אחים יקרים, עשו עמנו חסד ותגמלו לנו טובה ותדרכו ברגליכם על גופינו ותיקו בפרצופינו, כדי למרק את חטאינו ופשיענו!..."

פה ושם נמצאו פאלה שהטילו ספק בכנות דבריהם ונטו לראות בכך מין הצגה מבוימת של נוכלים, שכל חפצם הוא לזכות לאהדת הצבור כדי להנות מממתנות יד הגונות. אך העבדה שהם סרבו בעקשנות לקבל שום נדבת כסף, ורק לעתים נדירות היו מסיימים לקבל אצל מישהו תבשיל חלבי שנשאר מאתמול, ואכלו אותו בעמידה בחצר הבית או בפתח הדירה, ומיד אחר כך הלכו ל"הכנסת אורחים", מקום שם שכבו לישן על הארץ עם אבן למראשותיהם (אם פי היו שם מטות ושמיכות בשביל עוברי ארח עניים), שכנעה את כלם שאין להם עסק עם אנשי מרמה, אלא עם חוזרים בתשובה פאמת, המפקירים את עצמם לסבל ולענויים על מנת לזכות למחילה ולכפרה, ואז היו הבריות מרחמים עליהם וכל אחד אחל להם שתשובתם תעלה ותגיע עד כסא הכבוד ותתקבל ברצון "כקרובן עולה וכקטרת כליל..."

רק בליל שבת ובשבת בבקר היו נענים בחפץ לב להזמנתם של בעלי בתים להתלוות אליהם ולהיות אורחיהם לסעדת השבת. בשבת קבלו פחות או יותר צורה אנושית, פי לקראת שבת מלכתא היו מנערים את האבק מעל בגדיהם ונעליהם ורוחצים את הפנים ואת הידים. כל שעת הסעדה היו יושבים בקצה השלחן, על חדו של כסא, ומכל המאכלים שהיו מגישים לפנייהם היו רק טועמים משהו על קצה המזלג כדי לצאת ידי חובה בלבד לכבוד שבת. הם בקשו בעקר רק פרוסת לחם וספל מים להשקיט את רעבונם. בגמרם לאכל ולברך ברפת המזון היו חוזרים ל"הכנסת אורחים" כדי לתת מנוחה לעצמותיהם העיפות מטלטולי הדרך של כל השבוע בנדידתם המיגעת חסרת היעד.

המשך בעלון הבא

כפת השמים, לשבר את רעבונם בצמחי בר ובגדולי פרא ולהשקיט את צמאונם במי מעין, ובלבד שלא יצטרכו למתנת בשר ודם.

בהרחיקם מן העיר ובצעדם לבד על פני שדות ויערות דוממים, יכלו להרהר בשקט ובאין מפריע. העבדה שמעתי יכול כל שעל אדמה לשמש להם כמקום משקב בליה וכל אבן יכולה להיות פר למראשותיהם, פקחה את עיניהם לראות ולהבין אילו כסילים היו כל ימיהם בדרךם אחרי העשר ובהתמכרותם לתאנות הבצע במדה כזו, עד כדי לעבר את העברות החמורות שבתורה. הנדידה בחיק הטבע, פאשר צרכי הקיום שלהם היו כמעט אפסיים, עוררה בהם שוב ושוב את ההכרה כמה טוב לו לאדם לחיות חיי צנע עם מצפון נקי, מאשר לשאף לחיי מותרות ועל ידי כך להסחף למעשים נפשעים, לחטא ולהחטיא את האחרים.

בשאפם עידוד מהחלטתם הנחושה לקבל על עצמם יסורים באהבה, צעדו השונים בדרך לא דרך, מבלי לדעת לאן יובילו רגליהם. הם פסעו בדממה, בשפתים חשוקות, הראשים מורדים והעיניים נעוצות בקרקע, וכל אחד שקוע במחשבותיו.

מה השעה פעת? האם קרובה שעת הערב? מה יהיה מזג האויר? האם מתקרבת סופה? האם יבוא גשם? כל השאלות האלו לא ענינו אותם כלל. בכל פסת קרקע, בה תדרכנה רגליהם עם בוא השמש, שם ישארו לשפב למנוחת הלילה. וכאשר יתפס אותם הגשם או תפגע בהם הסופה, רק אז יחפשו מחסה כדי למצא מגן מהקר והרטיבות.

מפעם לפעם היו מחליפים ביניהם מלה או שתיים, אך אלה יצאו מפייהם בנחת ובענוה והכנעה בלתי רגילים, רחוק כרחוק מזרח ממערב מדרך דבורם של שני סוחרים גדולים כמוהם, שרק לפני שבועות מספר נהלו עסקות ענק. החזרה בתשובה שהם קבלו על עצמם בכל לבם ונפשם, הפכה אותם בבת אחת למיני יצורים שלא מעלמא הדיו, שאין להם שכיכות לחיי אנוש רגילים.

גלות ארצה

כשגברה עיפותם, ורגליהם פקו מרב הליכה, היו מטיילים את עצמם על האדמה הצחיחה בשוחה פלשהי, אחד על יד השני, ושוקעים בשנת ישרים. כשהיו מתעוררים בליה הם לא התענינו לדעת מה השעה, ומיד כשהאיר השחר היו קמים מ"משפכם" וממשיכים בדרךם.

פאשר הרעב התחיל להציק להם, היו סורקים בעיניהם את הסביבה עד שמבטם נפל על מנגה פלשהי, וצעדו לעברו כדי לבקש שיתנו להם לקים את נפשם. פסת לחם יבשה וספל מים מהבאר היה מספיק בשבילם. הם סרבו לקבל חלב או תבשיל מפל מי שלא יהיה. ואם קרה שאיש מושב, מכניס אורחים, היה מפציר בהם מאד להצטרף אל שלחנו לארוחת צהרים או לסעדת הערב ולהשאיר ללון אצלו על ספסל השנה במטבח, היו מצהירים בפניו בקול רווי כאב ויגון:

"יהודי יקרי! להוי ידוע לך, שאנחנו עוכרי ישראל! עשרות שנים היינו מאכילים טרפות ליהודים יראים ושלמים והכשלנו אותם בעברות

כל התפילות מתקבלות רק על ידי לימוד זוהר הקדוש, הזוהר הקדוש היא טבעת מלך מלכי המלכים, ומי שילמד ינצל.